

УДК 321.014

В. С. Ткаченко, здобувач

СПЕЦИФІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІВ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ УКРАЇНИ

Розглянуто специфіку функціонування органів самоорганізації населення в територіальних громадах України. Встановлено, що функціонування органів самоорганізації населення у територіальних громадах України є неоднорідним. Визначено такі особливості: відсутність правової регламентації їх створення у локальних актах; нерозуміння органами місцевого самоврядування необхідності розширення механізмів участі членів територіальних громад у вирішенні окремих питань місцевого значення; специфічне сприйняття мешканцями такої інституції, як орган самоорганізації населення. Пріоритетними функціями органів самоорганізації населення в усіх регіонах є сервісна та соціального захисту.

Ключові слова: органи місцевого самоврядування, органи самоорганізації населення, територіальна громада, об'єднання співвласників багатоквартирних будинків.

Актуальність проблеми. У зв'язку з динамічним розвитком самосвідомості громади актуальним у науковому та практичному значенні виступає питання залучення громадськості до ухвалення і впровадження рішень. Особливо важливо почути голос громадськості на рівні місцевого самоврядування, де ефективність та результативність процесу надання послуг громаді відчутні більшою мірою. У свою чергу відсутність можливостей впливу громадян на розвиток території, на якій вони мешкають, перешкоджає ефективному врядуванню та зменшує шанси територіальної спільноти на поліпшення соціально-економічного добробуту [7, с. 3].

Однією з форм участі членів територіальних громад у вирішенні окремих питань місцевого значення є органи самоорганізації населення (ОСН). Останнім часом спостерігається поступове збільшення ролі ОСН у розвитку територіальних утворень.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Проблематиці функціонування ОСН в Україні присвячено праці Л. Бойко-Бойчук, Б. Кравченка, Ю. Лебединського, М. Мягченка, Н. Нижник, О. С. Орловського і А. С. Крупника, В. Прошка, М. Пухтинського, С. Саханенка, Ю. Шарова та ін., проте наразі існує багато проблем, пов'язаних з роботою ОСН, які потребують розв'язання.

Мета статті — виявити специфіку функціонування ОСН в територіальних громадах України на прикладі окремих міст України. Міста вибрані випадково, неоднорідно, для того аби показати їх різну специфіку.

Виклад основного матеріалу. Передусім ОСН в Україні займаються розв'язанням проблем житлово-комунальної сфери, тарифоутворення, якості та обсягів комунальних послуг. Ця діяльність відбувається за підтримки органів місцевого самоврядування.

Передусім розглянемо декілька позитивних прикладів функціонування СОСН у Києві, Одесі, Вінниці, Івано-Франківську, а також у Київській, Луганській, Донецькій, Волинській областях, Автономній Республіці Крим.

Зокрема, у Києві за допомогою Управління з питань внутрішньої політики Київської міської державної адміністрації видали «Вісник ОСН». Влада, яка спочатку ігнорувала ОСН, зараз пішла на співпрацю і заявляє про свою зацікавленість в її продовженні. Київська міська державна адміністрація та органи самоорганізації населення активно взаємодіють, зокрема, у напрямках сприяння діяльності правоохоронним органам, благоустрою територій, вирішення питань житлово-комунальної сфери, обговорення реформування системи медичного обслуговування та розвитку первинної медико-санітарної допомоги [13].

Саме місцева влада — це той партнер, який першим повинен зробити крок назустріч добровільним об'єднанням громадян з метою надання необхідної організаційної та правової допомоги у проведенні їх легалізації [12, с. 104]. У виконавчому комітеті Бориспільської міської ради функціонує відділ внутрішньої політики та зв'язків з громадськістю, у положенні якого зазначено про підтримку об'єднань громадян, а саме: працівники відділу здійснюють розгляд документів та готують проекти рішень виконавчого комітету міської ради щодо легалізації місцевих об'єднань громадян та ОСН, забезпечують розвиток соціального партнерства і громадянської солідарності органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства, сприяють проведенню регулярних консультацій з громадськістю з важливих питань життя суспільства, держави, міста [12, с. 104].

Міський голова м. Бориспіль видав розпорядження «Про сприяння створенню та діяльності органів самоорганізації населення міста Борисполя та налагодження їх співпраці з виконавчим комітетом Бориспільської міської ради». Це дало можливість активізувати процес легалізації ОСН, оскільки безоплатна консультативна допомога з питань їхньої діяльності надавалася за місцем проживання представників ОСН. Працівники виконкому, які живуть у відповідному мікрорайоні, мали можливість більше часу приділяти веденню роз'яснювальної роботи щодо переваг створення ОСН.

Рішенням міської ради затверджено «Програму співпраці виконавчого комітету Бориспільської міської ради, місцевих громадських організацій, структурних утворень політичних партій, органів самоорганізації населення та сприяння розвитку демократизації суспільства у місті Борисполі». Рішенням виконавчого комітету Бориспільської міської ради від 13 грудня 2010 р. № 1415 у м. Борисполі створено Громадську раду, яка налічує 76 членів та до складу якої входять голови десятих ОСН [12, с. 104].

Спільна діяльність влади та громади дає можливість не тільки разом планувати витрати, а й контролювати ефективне використання коштів.

Капітальний, поточний ремонт будинків, доріг здійснюються під пильним наглядом ОСН, наприклад, разом вимірюється товщина прокладеного асфальтового покриття, контролюється якість ремонту під'їздів та дахів. У разі необхідності відбувається співфінансування певних видів робіт, якщо при цьому мешканці мають додаткові вигоди, наприклад, довший строк гарантії матеріалу, робіт, послуг. Здійснення громадського контролю не тільки гарантує ефективне використання коштів, а й сприяє економічній грамотності населення та стимулює охайне, бережливе ставлення до громадського майна. У рамках двомісячників благоустрою проводяться конкурс «На кращу присадибну ділянку», фестивалі ОСН. Однією з форм демократичного спілкування місцевої влади та представників комітетів є свята вулиць, які традиційно організуються у жовтні, в рамках проведення Європейського тижня місцевої демократії.

В Одесі, по-перше, набуває подальшого розвитку процес структурного вбудовування руху самоорганізації у систему місцевого самоврядування. У місті діє затверджена рішенням Одеської міської ради у грудні 2007 р. міська «Програма розвитку органів самоорганізації населення в м. Одесі на 2012–2015 роки». Міська Асоціація органів самоорганізації разом з організацією «Лицем до лица» здійснює моніторинг виконання цієї Програми.

По-друге, продовжено створення нормативно-методичної бази діяльності ОСН на локальному рівні. Зокрема, четвертою міською конференцією органів самоорганізації розроблено та ухвалено проект Типового регламенту органу самоорганізації населення (усі учасники одержали його в матеріалах конференції). Цей організаційно-правовий документ сприяє не тільки вдосконаленню роботи ОСН, а й поліпшенню їхньої співпраці з органами міського самоврядування. Крім того, конференція ухвалила і подала на розгляд міськради проект поправок до чинного Регламенту Одеської міської ради, які передбачають більш активне включення ОСН у розв'язання життєвих проблем мешканців міста.

По-третє, в місті успішно діє механізм соціального замовлення. Також найважливішою умовою нарощування сил уже діючих ОСН та мотивації

активістів до створення нових органів є навчання та підвищення кваліфікації громадських лідерів. Цьому питанню організація «Лицем до лица» і Одеський суспільний інститут соціальних технологій намагаються приділяти постійну увагу.

Дуже важливим інструментом розвитку системи самоорганізації є комунікація, як усередині руху, між органами самоорганізації населення та їхніми підрозділами, так і зовнішні зв'язки — з населенням та з органами місцевої влади — управліннями, депутатськими комісіями, районними адміністраціями, колегами в інших містах країни. У цьому допомагають газета «Сусідський вісник», яка вже протягом чотирьох років продовжує виходити 10-тисячним тиражем і розповсюджується в Одесі та за її межами, а також новостворений сайт Всеукраїнської асоціації сприяння самоорганізації населення: www.samoorg.ua [8, с. 34–35].

Крім того, регулярні зустрічі, спілкування між собою членів Координаційної ради міської асоціації самоорганізації, а також налагодження регулярного спілкування керівників органів самоорганізації населення зі своїм активом і мешканцями підвідомчих територій, у тому числі на щорічних загальних зборах, забезпечують необхідний рівень відкритості і довіри [8, с. 34–35].

У м. Дмитров Луганської області створено систему ОСН, яка дозволяє сьогодні говорити про успішну реалізацію в окремо взятому місті механізму громадського контролю у місцевому самоврядуванні і за веденням міського господарства. З 2007 р. в Дмитрові працюють програми розвитку самоорганізації, що дають можливість фінансування за рахунок коштів місцевого бюджету. Зараз виконується програма розвитку ККСН м. Дмитрова на 2011–2015 роки. ККСН було створено на базі Дмитровського обласного відділення ВГО «Громадський контроль». Очолює обидві структури В. А. Сирота, який також є головою постійно діючої комісії «З розвитку органів самоорганізації населення, місцевого самоврядування та громадянського суспільства» в Громадській Раді при Донецькій обласній держадміністрації.

Основні напрями діяльності організації: контроль у системі комунального господарства, щоденні перевірки, рейди з благоустрою території, робота по статтях 149–154 КУпАП, інша діяльність, відображена в щомісячних звітах про виконану роботу. Представники організації «закривають» усі питання місцевого значення, на рішення яких зазвичай у місцевої влади не доходять руки. «Іншою діяльністю» є також: постійна робота з проведення щотижневих суботників; розгляду звернень громадян за місцем проживання; видавання різного роду довідок, побутових характеристик (до 500 на місяць); організація зустрічей з керівниками міських органів влади; загальних зборів мешканців, робота з депутатами та ін. За суб'єктивними оцінками, в резуль-

таті контролю діяльності у сфері ЖКГ організація щорічно приносить місту мільйони гривень, збережених від безгосподарного ставлення і розкрадань.

Шестирічна діяльність організації при взаємодії з владою дозволила в умовах «депресивного» бюджету реформувати ЖКГ міста, відновити його житловий фонд відповідно до норм проживання, який у 2005 р. був по своїй аварійності одним із лідерів у Донецькій області. «На сьогодні місто отримало актуальних професіоналів — соціальних менеджерів, які користуються повною підтримкою населення» [16, с. 89]. Система є автономною від необхідності постійного «опікування» і ручного управління владою та стійкою від виборних процесів. Підтримка керівництва міста у зв'язку з повною інтеграцією в систему місцевого самоврядування та досвід дозволяють констатувати «завершеність» структури ККСН, незважаючи навіть на недосконале законодавство. Цей досвід може стати основою для розвитку ОСН в інших містах нашої країни.

У м. Алчевську також плідно співпрацюють ОСН та адміністрація міста, багато роботи виконується за розпорядженням міського голови і міської ради [18].

В Автономній Республіці Крим при сприянні Програми розвитку ООН АРК було створено понад семисот ОСН. До 2009 р. включно основну роботу із самоорганізації громад здійснювала Програма розвитку та інтеграції Криму. В 2008 р. до цього процесу підключився спільний проект Європейської комісії і ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду». Проект працює в усіх регіонах України, і на сьогодні саме в його рамках ведеться основна робота з підтримання самоорганізації громад у сільських радах АРК, раніше не зачеплених цим процесом [14].

У той же час Програма розвитку та інтеграції Криму продовжує підтримувати самоорганізації громад на інституціональному рівні. ПРИК ПРООН співпрацює з державними органами на районному і республіканському рівнях та спрямовує зусилля на підвищення потенціалу органів влади в питаннях стимулювання і підтримання самоорганізації територіальних громад і закріплення підходів щодо залучення громадян у практиці всіх рівнів місцевого самоврядування і державного управління.

Сільські громади Криму об'єднуються в ОСН для розв'язання найнагальніших проблем, таких як забезпечення якісного водопостачання, реконструкція і оснащення ФАП, ремонт доріг, створення дитячих майданчиків і центрів для молоді тощо.

У Вінниці ОСН розв'язують проблеми у приватному секторі за допомогою залучення коштів жителів та місцевого бюджету в співвідношенні 50/50 [18].

У Івано-Франківську функціонування ОСН передусім розкривається в діяльності будинкових комітетів, які своєю активністю підтвердили, що, маючи окремі повноваження, вони є тими представницькими органами, які спільно з владою як партнери співпрацюють у галузі житлово-комунального господарства, взявши на себе частину обов'язків з організації утримання будинків. Практика діяльності будинкових комітетів в окремо взятому будинку сприяла створенню квартальних комітетів у приватному секторі в селах, на які поширюються повноваження виконавчого комітету Івано-Франківської міської ради. «Своїми діями громада підштовхує владу до прийняття таких рішень, які б сприяли подоланню кризи у фінансуванні ремонту будинків» [3, с. 93]. ОСН допомагають малозабезпеченим мешканцям.

Члени Ради голів будинкових комітетів та об'єднань співвласників багатоквартирних будинків при міському голові та голови ОСН беруть участь у роботі сесій Івано-Франківської міської ради та нарадах з житлових питань, які проводяться за участю міського голови або його заступників. Такі зустрічі використовуються для частішого нагадування владним структурам, що їх діяльність перебуває під невисипущим контролем громади, а сама громада має можливість у терміновому порядку довести свої вимоги та захистити свої права. Голови будинкових комітетів та ОСББ беруть участь у навчанні щодо реалізації своїх повноважень та вибору шляхів управління будинками, проводять зустрічі з виконавчими структурами Івано-Франківської міської ради.

Громадськими інспекторами у сфері благоустрою стали голови будинкових комітетів. Спільно із працівниками ЖЕО, органу благоустрою, правоохоронними органами вони проводять рейди щодо дотримання порядку паркування автотранспорту.

У Волинській області за два роки з'явилися понад 100 сільських комітетів [15, с. 100]. Найбільшою проблемою, яка спонукала таку хвилю розвитку сільських комітетів, була проблема газифікації на селі. Обласна рада голів ОСББ на Волині — перша в Україні [9]. На сесії Луцької міської ради було ухвалено Програму сприяння діяльності та розвитку органів самоорганізації населення міста Луцька на 2013–2016 роки. Такими діями народні обранці Луцька підтвердили свою готовність до побудови ефективної співпраці з громадою.

На жаль, прикладів позитивних результатів діяльності ОСН не дуже багато. Більшість територіальних громад України тільки розпочинають свою активну діяльність у розбудові громадянського суспільства.

Особливо гостро питання ефективності ОСН постає у низці великих міст України — Харкові, Львові та деяких обласних центрах — Полтаві, Кіровограді та ін.

У місті-мільйоннику Харкові ОСН на сьогодні близько 300. Однак у більшості випадків ці ОСН створювалися у кожному районі окремим рішенням ради масово за ініціативою «зверху» — від влади, а не «знизу» — від населення [11], що демократичним процесом назвати аж ніяк не можна.

У м. Львові за останні десять років немає прикладів та практики створення та ефективного функціонування ОСН. Офіційно зареєстровано лише 10 ОСН. Мабуть, одна з причин цього — відсутність локальних нормативних актів, що визначають і створюють умови для діяльності ОСН.

Для прикладу: в 2006 р. виконавчий комітет Львівської міської ради прийняв рішення від 7 липня 2006 р. № 801 «Про Положення щодо створення та діяльності органів самоорганізації населення», яким «схвалює» в окремих додатках Положення про органи самоорганізації населення, Положення про порядок надання дозволу на створення органу самоорганізації населення, Положення про порядок легалізації органів самоорганізації населення [6]. Цим рішенням виконавчого комітету також встановлюється необхідність проведення громадських слухань та подання на затвердження міської ради проекту ухвали про Положення щодо створення та діяльності органів самоорганізації населення. На жаль, після «схвалення» і «подання» відповідних проектів положень на розгляд громадських слухань відповідний проект ухвали так і не було винесено на пленарне засідання сесії міської ради. Отож, здійснивши «попереднє схвалення» (чи вийшовши за межі своєї компетенції?), виконавчий комітет фактично не зумів належним чином легітимізувати створення та діяльність ОСН у м. Львові.

Зазвичай ініціативи щодо самоорганізації населення ігноруються органами місцевого самоврядування, викликають небажання робити конкретні кроки щодо забезпечення умов певної «децентралізації» повноважень (також майна і фінансів) з наданням їх ОСН.

Надзвичайно низька активність зі створення ОСН у Кіровоградській області: з кількістю населення 250 тис. діє лише один орган самоорганізації. «По-перше, у переважній більшості житлових будинків вище 5 поверхів створення ОСББ найгірше просувається у Кіровоградській області (кількість — до 20 ОСББ на область). По-друге, у багатоповерховому секторі Кіровограда не створено жодного ОСН, покликанням якого якраз і є представництво інтересів громади та вирішення питань місцевого значення. У місті Кіровограді на сьогоднішній день функціонує тільки один зареєстрований ОСН» [5, с. 85–86].

Незважаючи на те що більшість квартир у Кіровограді приватизовано, мешканці не поспішають створювати ОСББ та ОСН з таких причин [5, с. 86]:

1) брак інформації та відсутність заходів, спрямованих на популяризацію ОСББ, ОСН у місті;

2) складна процедура створення ОСББ та ОСН, яка за відсутності підтримки відлякує представників ініціативних груп або гальмує процес створення на етапі реєстрації.

Низькими є зацікавленість влади та активність населення й у Полтавській області. У Полтаві 30 ОСН, але місто ними не займається [4, с. 102].

ОСН не створюються просто через низький рівень політичної культури громадян, їх спроможність та готовність самоорганізовуватися. Форсування ж розвитку ОСН за умов нестабільності в державі та з огляду на недостатнє розуміння населенням місця та ролі ОСН є абсолютно неприпустимим.

На жаль, на сьогодні в Україні немає територіальних громад, де був би напрацьований весь комплекс необхідних правових документів локального рівня для належної діяльності ОСН, що включав би [11]:

- Статут територіальної громади;
- базове положення про ОСН;
- програму розвитку та підтримки ОСН;
- затверджений на місцевому рівні механізм наділення відповідних ОСН окремими повноваженнями відповідної ради, передавання фінансів та майна;
- затвержені на місцевому рівні спеціальні типові договори про делегування повноважень, розподіл повноважень між ОСН різних рівнів;
- типові форми функціональної документації тощо.

Існуюча ж локальна база часто дублює положення законодавчих актів вищого рівня, зокрема законів України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про органи самоорганізації населення» разом зі всіма їх недоліками. І навіть за наявності згаданих актів вони досить часто залишаються нереалізованими на практиці.

Висновки. Проаналізувавши розвиток і функціонування ОСН в територіальних громадах, можна зазначити такі особливості: відсутність правової регламентації їх створення у локальних актах; нерозуміння органами місцевого самоврядування необхідності розширення механізмів участі членів територіальних громад у вирішенні окремих питань місцевого значення; специфічне сприйняття мешканцями такої інституції, як ОСН. Пріоритетними функціями ОСН у всіх регіонах є сервісна та соціального захисту.

Функціонування ОСН у територіальних громадах України є неоднорідним. Конформізм громадян та відсутність політичної волі влади гальмують процес розвитку самоорганізації населення у Кіровограді, Полтаві. Єдиним містом, яке комплексно вирішило питання нормативно-правового визначення механізму делегування повноважень місцевих рад ОСН, залишається Одеса. Активне функціонування ОСН у Вінниці, Івано-Франківську, Борисполі, Луганську, Димитрові показує, що взаємодія місцевого самоврядування та ОСН стабілізує розвиток місцевої демократії і підвищує якість

розв'язання конкретних проблем на місцях. Аналіз досвіду функціонування ОСН у цих містах демонструє, що для розбудови в Україні громадянського суспільства потрібна більша та активніша участь населення в роботі територіальних громад.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про місцеве самоврядування в Україні [Електронний ресурс] : Закон України № 280/97-ВР (поточна редакція від 11.08.2013). – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрана.
2. Про органи самоорганізації населення [Електронний ресурс] : Закон України № 2625-III від 11.07.2001 (поточна редакція від 06.12.2012). – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2625-14>. – Назва з екрана.
3. Бачинська О. Діяльність органів самоорганізації населення Івано-Франківська у сфері покращення житлових, соціальних, правових та інших умов / О. Бачинська // Шоста всеукраїнська науково-практична конференція з питань самоорганізації населення «Регламентація питань самоорганізації населення законодавством України. Збірник матеріалів». Кіровоград, 9–10 липня 2011 року / під ред. О. С. Орловського, А. С. Крупника, Н. В. Мішиної. – Одеса : ПП «Євродрук», 2011. – С. 92–96.
4. Василець К. Практичні аспекти діяльності органів самоорганізації населення: досвід Полтави / К. Василець // Шоста всеукраїнська науково-практична конференція з питань самоорганізації населення «Регламентація питань самоорганізації населення законодавством України. Збірник матеріалів». Кіровоград, 9–10 липня 2011 року / під ред. О. С. Орловського, А. С. Крупника, Н. В. Мішиної. – Одеса : ПП «Євродрук», 2011. – С. 102.
5. Волошина А. Розвиток органів самоорганізації населення в місті Кіровограді: міфи і реальність. Частина I / А. Волошина // Шоста всеукраїнська науково-практична конференція з питань самоорганізації населення «Регламентація питань самоорганізації населення законодавством України. Збірник матеріалів». Кіровоград, 9–10 липня 2011 року / під ред. О. С. Орловського, А. С. Крупника, Н. В. Мішиної. – Одеса : ПП «Євродрук», 2011. – С. 85–87.
6. Глуховський А. Стан та перспективи розвитку самоорганізації населення на Львівщині [Електронний ресурс] / А. Глуховський. – Режим доступу: <http://www.gromada.lviv.ua/blog/265>. – Назва з екрана.
7. Кольцова Д. В. Органи самоорганізації населення в системі місцевого самоврядування : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.04 / Д. В. Кольцова ; Донец. держ. ун-т управління. – Донецьк, 2007. – 20 с.
8. Крупник А. Актуальні проблеми розвитку системи самоорганізації населення на місцевому рівні / А. Крупник // Четверта всеукраїнська науково-практична конференція з питань самоорганізації населення «Удосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності органів самоорганізації населення. Збірник мате-

- ріалів». Одеса, 20–21 грудня 2008 р. / під ред. О. С. Орловського, В. І. Брудного, А. С. Крупника. – Одеса : ХОББИТ-ПЛЮС, 2009. – С. 33–35.
9. На Волині створено першу в Україні обласну раду голів ОСББ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://samoorg.com.ua/blog/2013/09/26/na-volini-stvoreno-pershu-v-ukrayini-oblasnu-radu-goliv-osbb/#more-4082>. – Назва з екрана.
  10. Нестерков А. Практика діяльності органу самоорганізації населення «Комітет мікрорайону «Русанівка» / А. Нестерков // Шоста всеукраїнська науково-практична конференція з питань самоорганізації населення «Регламентація питань самоорганізації населення законодавством України. Збірник матеріалів». Кіровоград, 9–10 липня 2011 року / під ред. О. С. Орловського, А. С. Крупника, Н. В. Мішиної. – Одеса : ПП «Свродрук», 2011. – С. 97–98.
  11. Онупрієнко А. Як самоорганізуватися? Або проблеми взаємодії органів самоорганізації населення та органів місцевого самоврядування [Електронний ресурс] / А. Онупрієнко. – Режим доступу: http://dep.kh.ua/dep/analitika_st/alla_2264.html. – Назва з екрана.
  12. Передерей Л. Миська влада та органи самоорганізації населення в Борисполі – партнери успішних практик / Л. Передерей // Шоста всеукраїнська науково-практична конференція з питань самоорганізації населення «Регламентація питань самоорганізації населення законодавством України. Збірник матеріалів». Кіровоград, 9–10 липня 2011 року / під ред. О. С. Орловського, А. С. Крупника, Н. В. Мішиної. – Одеса : ПП «Свродрук», 2011. – С. 104–107.
  13. Попов О. Розширення повноважень органів самоорганізації населення допоможе Києву ефективніше та оперативніше вирішувати низку нагальних питань [Електронний ресурс] / О. Попов. – Режим доступу: http://www.gukbm.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1095:-l-r&catid=1:latest-news&Itemid=63. – Назва з екрана.
  14. Представництво та проекти Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй у Криму. Самоорганізація територіальних громад [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.undp.crimea.ua/subcomponent.php?type=wedo_mob&menu_id=121&locale=uk. – Назва з екрана.
  15. Савчук О. Практика самоорганізації населення в сільській місцевості / О. Савчук // Шоста всеукраїнська науково-практична конференція з питань самоорганізації населення «Регламентація питань самоорганізації населення законодавством України. Збірник матеріалів». Кіровоград, 9–10 липня 2011 року / під ред. О. С. Орловського, А. С. Крупника, Н. В. Мішиної. – Одеса : ПП «Свродрук», 2011. – С. 100–101.
  16. Сирота В. А. Развитие гражданского общества через реализацию общественного контроля в системе местного самоуправления Украины / В. А. Сирота // Шоста всеукраїнська науково-практична конференція з питань самоорганізації населення «Регламентація питань самоорганізації населення законодавством України. Збірник матеріалів». Кіровоград, 9–10 липня 2011 року / під ред. О. С. Орловського, А. С. Крупника, Н. В. Мішиної. – Одеса : ПП «Свродрук», 2011. – С. 87–89.

17. Стажування «Поширення здобутків громадської участі» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://samoorg.com.ua/stazhuvannya-poshirennya-zdobutkiv-grom/>. – Назва з екрана.
18. Шаповалова С. Практические аспекты деятельности органов самоорганизации населения: опыт Алчевска / С. Шаповалова // Шоста всеукраїнська науково-практична конференція з питань самоорганізації населення «Регламентація питань самоорганізації населення законодавством України. Збірник матеріалів». Кіровоград, 9–10 липня 2011 року / під ред. О. С. Орловського, А. С. Крупника, Н. В. Мішиної. – Одеса : ПП «Євродрук», 2011. – С. 108–109.

СПЕЦИФИКА ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ОРГАНОВ САМООРГАНИЗАЦИИ НАСЕЛЕНИЯ В ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ ОБЩИНАХ УКРАИНЫ

Ткаченко В. С.

Рассмотрена специфика функционирования органов самоорганизации населения в территориальных общинах Украины. Установлено, что функционирование органов самоорганизации населения в территориальных общинах Украины является неоднородным. Определены следующие особенности: отсутствие правовой регламентации их создания в локальных актах; непонимание органами местного самоуправления необходимости расширения механизмов участия членов территориальных общин в решении отдельных вопросов местного значения; специфическое восприятие жителями такой институции, как орган самоорганизации населения. Приоритетными функциями органов самоорганизации населения во всех регионах являются сервисная и социальной защиты.

Ключевые слова: органы местного самоуправления, органы самоорганизации населения, территориальная община, объединения совладельцев многоквартирных домов.

SPECIFIC PERFORMANCE COMMUNITY ORGANIZATIONS IN THE TERRITORIAL COMMUNITIES UKRAINE

Tkachenko V. S.

The specific features of functioning of population self-organization bodies in territorial communities of Ukraine. It is established that the functioning of population self-organization bodies in territorial communities of Ukraine is non-uniform. Define the following features: absence of legal regulation of their creation in local acts; misunderstanding of the local authorities expansion needs of the mechanisms for participation of local communities in solving certain issues of local importance; specific perception of the inhabitants of such institution as a body of self-organization of population. Priority functions of population self-organization bodies in all regions is a service and social protection.

Key words: local government, self-organization bodies, territorial community, associations of co-owners of apartment houses.

